

Aan het college van
burgemeester en wethouders
van de gemeente Helmond
Postbus 950
5700 AZ HELMOND

Onderwerp
Managementletter 2021

Datum
22 december 2021

Kenmerk
21127B298C/AZ

Geacht college,

Wij hebben, conform het door uw gemeenteraad genomen besluit, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2021, de interim-controle voor de gemeente Helmond uitgevoerd.

De interim-controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne-beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van administratieve organisatie en interne controle, voor zover deze relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole 2021. Tevens heeft de interim-controle als doel om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2021 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. In de voorliggende managementletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen.

In het kader van de interim-controle hebben wij gesprekken gevoerd met diverse medewerkers en hebben wij ook veel stukken van de organisatie ontvangen. Wij spreken onze waardering en dank uit voor de inspanningen van de organisatie om dit in een relatief kort tijdbestek mogelijk te maken en voor de medewerking die ons gedurende het uitvoeren van onze interim-controlewerkzaamheden is verleend.

Wij hebben deze managementletter op 14 december 2021 in concept met u besproken. De tijdens deze collegevergadering besproken wijzigingen zijn in deze definitieve versie verwerkt.

De definitieve managementletter zal ook beschikbaar worden gesteld aan de gemeenteraad van de gemeente Helmond.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. J.J. Zuidema RA

Deloitte Accountants B.V.
Flight Forum 1
5657 DA Eindhoven
Postbus 376
5600 AJ Eindhoven
Nederland

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9839
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

De volgende personen beantwoorden graag uw vragen over deze managementletter:

Jaapjan Zuidema

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 0063
jjzuidema@deloitte.nl

Bart Blomjous

Senior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 7687
bblomjous@deloitte.nl

Maniek van de Pol-Hooymans

Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 4266
mhooymans@deloitte.nl

1. Algeheel beeld

2. Sociaal domein

- 2.1 Zorg in natura
- 2.2 Positionering sociale teams
- 2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)
- 2.4 Senzer

3. Projectbeheersing

- 3.1 Algemeen
- 3.2 Ontwikkeling 'HProjectbeheersinguis voor de Stad'
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'
- 3.4 Ontwikkeling Zwembad
- 3.5 Grondbedrijf
- 3.6 Woningbouwimpuls
- 3.7 Glasvezel Helmond
- 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda

4. Interne beheersing

- 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 IT
- 4.3 Financial reporting
- 4.4 Inkopen en betalen
- 4.5 Belastingen

5. Bijlage

1. Algeheel beeld

Algeheel beeld

Algeheel beeld

De basis voor onze controle is het auditplan 2021, dat met het auditcomité is besproken. In deze managementletter geven wij u inzicht in de (ontwikkeling van de) interne beheersing van de gemeente Helmond. Wij hebben tijdens onze interim-controle de procesrisico's onderzocht, en hebben ons primair gericht op de opzet, het bestaan en (waar mogelijk) de werking van de interne-beheersingsmaatregelen, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond.

Op basis van gesprekken en verstrekte documentatie zien wij een toenemende bewustwording van de urgentie om de beheersing te versterken. Dit blijkt ook uit de ambitie van het college om 50 fte aan extra ambtenaren mogelijk te maken. Ons overall beeld naar aanleiding van de interim-controle laat dan ook een positieve ontwikkeling zien. Wij constateren dat bij de gemeente enkele belangrijke posities binnen de organisatie zijn ingevuld. Dit zorgt er enerzijds voor dat de gemeente gebruik kan maken van de kwaliteiten van deze personen en het leidt er ook toe dat bestaande medewerkers beter in positie komen om eigen kwaliteiten in te zetten. Als wij kijken naar detailbevindingen van voorgaand jaar, dan zien wij hierin vooruitgang en constateren wij ook dat er gewerkt wordt aan het vormgeven van een verbeterde interne beheersing.

Wij onderschrijven het belang dat aan deze ingezette verbeteringen en aan de uitbreiding van de ambtelijke organisatie wordt gehecht. Het college van de gemeente Helmond heeft namelijk stevige ambities, waarbij wij denken aan de ontwikkeling van Brainport Smart District, de mogelijke verkoop van de Automotive Campus en de ontwikkeling van de Sport- en Beleefcampus de Braak. Ook het verder vormgeven en beheersbaar houden van de uitgaven binnen het sociaal domein en het realiseren van de energietransitie spelen een belangrijke rol. Daarnaast leiden onder andere de implementatie van de Omgevingswet, de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en de herijking van het gemeentefonds tot een toenemende druk op de ambtelijke capaciteit.

Het is dan ook van belang deze strategische thema's beheersbaar te houden in relatie tot: de bestuurlijke ambities, de druk op bestaande processen en de ambtelijke organisatie, en de beschikbare financiële middelen. Hierbij merken wij op dat de grote druk op de arbeidsmarkt binnen de Brainport-regio er mogelijk toe leidt dat concessies gedaan moeten worden, door soms te prioriteren in ambities of het op interim-basis aantrekken van ambtenaren.

Wanneer wij kijken naar de doorontwikkeling van uw bedrijfsvoering, dan vragen wij specifiek aandacht voor een drietal onderwerpen;

- Sociaal domein - Het vormgeven van contractmanagement zal steeds belangrijker worden om verantwoording af te leggen over de zorguitgaven. Wij zien dat er een plan wordt opgesteld om dit te professionaliseren. Naar onze mening zou dit met meer urgentie opgepakt moeten worden.
- IT-omgeving - De controles om vast te stellen dat systemen effectief werken zijn nog beperkt, mede door het ontbreken van expertise. Bij de implementatie van het nieuwe financiële pakket, die naar verwachting per 1 januari 2022 plaatsvindt, neemt het belang hiervan toe.
- Projectbeheersing - De gemeente Helmond heeft een groot aantal projecten. Om deze te beheersen stelt concerncontrol periodiek een rapportage op, waarin de grootste risico's worden weergegeven. Deze rapportage kan aan kracht winnen door de risico's nader te duiden waarbij ook de ontwikkeling van de risico's over de tijd inzichtelijk wordt gemaakt. Wij merken hierbij op dat het een positieve ontwikkeling is dat deze risico's in onderliggers reeds inzichtelijk zijn gemaakt afgelopen jaar.

2. Sociaal domein

- 2.1 Zorg in natura
- 2.2 Positionering sociale teams
- 2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)
- 2.4 Senzer

Sociaal domein

2.1 Zorg in natura

2.2 Positionering sociale teams

2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)

2.4 Senzer

2.1 Zorg in natura - Contractmanagement

Contractmanagement is van groot belang om te kunnen beoordelen of naleving van contracten plaatsvindt en of de kwaliteit van de geleverde zorg van voldoende niveau is. De gemeente Helmond is tot op heden in hoge mate afhankelijk van de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders, voorzien van een accountantsverklaring. Het college heeft eerder de ambitie uitgesproken om in de toekomst minder afhankelijk te zijn van zorgaanbieders bij het afleggen van verantwoording over de zorgaanbieders. Ten tijde van de interim-controle wordt gewerkt aan een visie op contractmanagement binnen de gemeente Helmond. Deze visie moet uiteindelijk leiden tot het uitvoeringsplan voor contractmanagement 2022. Wij onderschrijven het belang van een eenduidig en concreet plan van aanpak. Het is daarbij belangrijk om aan de voorkant signaalwaarden te definiëren op basis waarvan het toezicht op een zorginstelling wordt aangescherpt.

In 2021 heeft de gemeente wel reeds de eerste concrete stappen gezet in het vormgeven van nieuw contractmanagement vormgegeven, waarbij de gemeente contractmanagers heeft aangewezen en vervolgens de zorginstellingen onder de contractmanagers heeft verdeeld. Waar contractmanagement tot op heden ingevuld werd door externen, is sinds de zomer sprake van drie interne contractmanagers. Deze contractmanagers voeren periodiek gesprekken met de verschillende zorginstellingen. Om deze gesprekken meer structuur en inhoud te geven is een standaardformat opgesteld, waarin verplichte agendapunten voor deze gesprekken zijn opgenomen. Aangezien het contractmanagement in 2021 is vormgegeven, zijn de gesprekken nog beperkt gebleven.

Om er uiteindelijk voor te zorgen dat het uitgevoerde contractmanagement reproduceerbaar is, is het van belang deze werkzaamheden eenduidig te documenteren. Tot op heden vindt vastlegging nog in onvoldoende mate plaats om hiervan gebruik te maken in het kader van de accountantscontrole. Verder adviseren wij u om bij het nader vormgeven van contractmanagement gebruik te maken van data-analyse. Data-analyse is namelijk uitermate geschikt om bijzonderheden uit grote hoeveelheden data te filteren. Deze 'bijzonderheden' kunnen vervolgens geadresseerd worden in de gesprekken met de zorgaanbieders.

Legenda:

Nieuwe bevinding/aandachtspunt

Aandachtspunt in het kader van de jaarrekeningcontrole

Bevinding opgelost

Eerder gerapporteerde bevinding; gedeeltelijk opgelost/opvolging onderhanden

Eerder gerapporteerde bevinding; niet opgelost

Sociaal domein

2.1 Zorg in natura

2.2 Positionering sociale teams

2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)

2.4 Senzer

+ 2.2 Positionering sociale teams

Op 12 januari 2021 heeft de raad ingestemd met externe positionering van de sociale teams met ingang van 2022, met als doel de directe hulp te verbeteren en de bureaucratie te verminderen. Tot op heden stuurt de gemeente zelf sociale teams aan. Het college heeft de ambitie om op termijn 80% van de hulpvragen zelf op te pakken met hulp van het sociale netwerk, waardoor minder verwijzing naar tweedelijns zorg plaatsvindt.

Inmiddels heeft, naar aanleiding van een openbare aanbesteding, de gunning hiervan plaatsgevonden. Gezien het grote maatschappelijke/sociale en financiële belang om de 'sociale keten' goed te laten functioneren, blijft het strak monitoren van de inhoudelijke en financiële voortgang en resultaten door de gemeente Helmond van essentieel en continu belang, zeker ook in de transitiefase. Wij adviseren uw college dan ook heldere prestatie-indicatoren te identificeren, zodat de partij die de toegang verzorgt hierover kan rapporteren.

↻ 2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)

In voorgaande jaren hebben wij in onze managementletter gerapporteerd over het controlesysteem om de prestatielevering van de PGB-zorg vast te stellen. Om te voorkomen dat de gemeente verstrekkingen doet waarbij de cliënt en/of de zorgleverancier middelen onrechtmatig besteden, is een toereikende controle bij de PGB-verstrekking van groot belang. Voor 2021 is een jaarplan opgesteld aan de hand waarvan interne controles worden uitgevoerd ten aanzien van de persoonsgebonden budgetten. Ten tijde van de interim-control hebben wij vastgesteld dat (nog) niet alle controles zijn uitgevoerd;

- Een belangrijke controle uit het jaarplan betreft de budgetvergelijking tussen de gegevens uit de SVB-tool en de eigen administratie. Deze is tot op heden nog niet uitgevoerd. Wij adviseren om de aansluiting tussen de PGB-zorgovereenkomst, de toekenningsbeschikking en hetgeen is geregistreerd in de SVB-tool structureel en zichtbaar uit te voeren.
- Over de eerste helft van 2021 is een onderzoek verricht naar de nul- en onderbestedingen. Eventuele bevindingen zijn op individueel niveau nader onderzocht. Wij onderkennen het belang hiervan en adviseren de gemeente om het onderzoek verder uit te breiden naar afwijkingen, zoals cliënten die van zorgaanbieder zijn gewisseld, om zo een breder beeld te krijgen bij de prestatielevering van de PGB-zorg.

Door de voornoemde leemten in de interne beheersing en de verwachte fouten en/of onzekerheden in de uitvoering door en verantwoording van de SVB, is onze verwachting dat - net als over voorgaande jaren - ook over 2021 sprake zal zijn van een onzekerheid over de door de gemeente verantwoorde PGB-lasten (omvang onzekerheid 2020: circa € 2 miljoen).

Sociaal domein

- 2.1 Zorg in natura
- 2.2 Positionering sociale teams
- 2.3 Persoonsgebonden budget (PGB)
- 2.4 Senzer**

2.4 Senzer

De uitvoering van de taken rondom werk en inkomen vindt plaats door de gemeenschappelijke regeling Senzer. Tot op heden voert Senzer deze werkzaamheden uit op basis van delegatie. Dit betekent dat uitvoering plaatsvindt voor rekening en risico van Senzer en dat financiële stromen die hiermee samenhangen tot uiting komen in de begroting en jaarrekening van Senzer.

De gemeente Helmond en andere deelnemende Peelgemeenten doen vervolgens jaarlijks een bijdrage aan Senzer, op basis waarvan Senzer de verdere uitvoering vormgeeft. Wij hebben begrepen dat er vanuit Senzer vragen zijn gesteld of er geen sprake zou moeten zijn van mandatering. In dat geval verstrekt Senzer voor rekening en risico van de gemeenten de uitkeringen. De uitkeringen bedragen jaarlijks circa € 41 miljoen. Concreet betekent dit dat de baten en lasten die samenhangen met de uitkeringsverstrekking door de administratie van de gemeenten gaan lopen.

Het is mogelijk om de dienstverlening vanuit mandatering en delegatie vorm te geven, die vraagt om besluitvorming door de raad. Dit onderscheid hoeft voor de burger geen verschil te maken. Wel leidt dit tot de nodige aanpassingen in de interne beheersing. Waar op dit moment Senzer verantwoording aflegt over de bestedingen middels de SiSa-bijlage, zal in geval van mandatering de gemeente zelf verantwoording af moeten leggen, wat vraagt om een zodanige beheersing dat de gemeente hiertoe ook in staat gesteld wordt.

Daarnaast is er op dit moment sprake van een solidariteitsprincipe, waarbij de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling over- en onderuitputting van het beschikbare budget met elkaar verrekenen middels het resultaat dat Senzer behaalt. Indien de gemeenten besluiten over te gaan van delegatie naar mandatering, is het van belang dat hierover eenduidige afspraken worden gemaakt tussen Senzer en de deelnemende gemeenten. Wij adviseren uw college deze twee scenario's en de voor- en nadelen in haar besluitvorming te betrekken, zodat uw raad een weloverwogen keuze kan maken.

3. Projectbeheersing

- 3.1 Projectbeheersing algemeen
- 3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'
- 3.4 Grondbedrijf
- 3.5 Glasvezel Helmond
- 3.6 Regionale bereikbaarheidsagenda

Project- beheersing

- 3.1 Projectbeheersing algemeen**
- 3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'**
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'
- 3.4 Ontwikkeling Zwembad
- 3.5 Grondbedrijf
- 3.6 Woningbouwimpuls
- 3.7 Glasvezel Helmond
- 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda

3.1 Projectbeheersing algemeen

In 2020 is binnen de gemeente Helmond de functie projectcontroller vormgegeven. Wij zien dat er inmiddels periodiek een rapportage wordt opgesteld, waarin de door het college onderkende majeure projecten zijn opgenomen. Vorig jaar merkten wij op dat de rapportages aan informatiewaarde kunnen toenemen wanneer hierin concreet de risico's worden uitgewerkt langs drie lijnen, te weten: financiële risico's, juridische risico's en imago-risico's. Wij constateren dat hierin voortgang is gemaakt. Onder de rapportage die is opgesteld liggen inmiddels analyses waarbij de risico's zijn uitgewerkt, geïdentificeerd en waarbij tevens de wijze waarop de risico's worden beheerd is toegelicht. Wij hebben dit voor BSD beoordeeld en dit betreft een gedegen analyse waarbij je ook de ontwikkeling van een risico door de tijd kunt zien.

Wij adviseren om de relevante aspecten zoals de ontwikkeling van risico's over de tijd en de beheersing van de risico's een prominentere plek te geven in de periodieke projectrapportage.

3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'

De werkzaamheden rondom de bouw van het nieuwe 'Huis voor de Stad' zijn in volle gang. Gedurende 2021 zijn de bouwkundige aanbestedingen afgerond; de overeengekomen bouwkosten vallen binnen de raming zoals opgenomen in de businesscase. Enkel het interieur dient nog aanbesteed te worden. Dit zal naar verwachting in de tweede helft van 2022 plaatsvinden en ligt daarmee in lijn met het eerder geschetste tijdschema.

De oude panden zijn in 2021 gesloopt, waardoor de afboeking hiervan in de jaarrekening 2021 zal plaatsvinden voor zover deze niet reeds in eerdere jaren is verwerkt. Deze kosten zijn meegenomen als onderdeel van het krediet voor de eenmalige kosten, dat op 30 juni 2020 door de raad ter beschikking zijn gesteld.

Project- beheersing

- 3.1 Projectbeheersing algemeen
- 3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'**
- 3.4 Ontwikkeling Zwembad**
- 3.5 Grondbedrijf
- 3.6 Woningbouwimpuls
- 3.7 Glasvezel Helmond
- 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda

+ 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'

Met de komst van de nieuwe Sport- en Beleefcampus de Braak zal het huidige stadion van Helmond Sport overbodig worden. Het stadion is eigendom van de Stichting Belangen Helmond Sport (SBHS). SBHS verhuurt het stadion aan Helmond Sport en tussen SBHS en de gemeente bestaat een erfpachtovereenkomst. Deze beide overeenkomsten zullen ontbonden moeten worden wanneer het nieuwe stadion in gebruik wordt genomen. Het is daarbij van belang dat de transacties die de gemeente verricht marktconform zijn, zodat geen sprake is van staatssteun.

In lijn met voorgaande jaren adviseren wij uw college dan ook alle transacties samenhangend met de betaaldvoetbalorganisatie Helmond Sport te onderbouwen met een staatssteuntoets door een in dit vakgebied deskundig jurist. Relevante transacties in dezen zijn de afkoop van het huidige stadion en de onderbouwing van de huursom. Een belangrijk onderdeel van deze juridische toets betreft een taxatierapport. Wij adviseren het college er scherp op toe te zien dat het taxatierapport zodanig is opgesteld dat deze volstaat voor het uitvoeren van de staatssteuntoets. Wij hebben vernomen dat in de huidige taxatie de impact van corona buiten beschouwing is gelaten. Wij zouden verwachten dat in de beoordeling van de marktconformiteit van de voorgenomen transactie de impact van corona meegenomen wordt. Wij adviseren dit dan ook specifiek af te stemmen met de staatssteundeskundige temeer de impact hiervan op SBHS en Helmond Sport een behoorlijke impact kunnen hebben.

+ 3.4 Ontwikkeling Zwembad

In 2021 heeft een aanbestedingstraject gelopen voor het zwembad. Deze aanbesteding heeft geleid tot een gunning van de opdracht binnen het daarvoor door de raad beschikbaar gestelde krediet. Wel hebben wij vernomen dat er is besloten tot het toevoegen van een whirlpool en sauna aan het bestaande plan. Hiervoor is nog geen krediet beschikbaar gesteld. Een voorstel hiertoe zal worden voorgelegd aan de raad.

De voortgang van het project loopt volgens planning. Er is inmiddels een onherroepelijk vastgesteld bestemmingplan. Op dit moment maakt de gemeente het terrein bouwrijp.

Project- beheersing

- 3.1 Projectbeheersing algemeen
- 3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'
- 3.4 Ontwikkeling Zwembad
- 3.5 Grondbedrijf**
- 3.6 Woningbouwimpuls
- 3.7 Glasvezel Helmond
- 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda

3.5 Grondbedrijf

Algemeen

Voorgaand jaar merkten wij op dat doelstellingen, ten aanzien van het aantal te realiseren woningen per jaar, binnen het grondbedrijf vaak niet worden gehaald. Dit heeft te maken met ambities, maar ook met prioritering. Hierbij constateerden wij dat de gemeente Helmond niet één 'grondbedrijf' kent zoals je dat bij veel gemeenten ziet. De ontwikkeling van complexen is belegd bij verschillende afdelingen. Zo is planeconomie belegd bij 'financiën', zijn de aan- en verkopen van grond belegd bij 'accommodaties en exploitaties' en is tenslotte projectmanagement belegd bij 'ondernemen en ontwikkelen'. Helmond beschikt over een relatief groot grondbedrijf dat de nodige complexiteit kent. Deze complexiteit zit voornamelijk in de ontwikkeling van de Automotive Campus en Brandevoort II, en komt voort uit de omvang van de betreffende complexen, de looptijd van deze planexploitaties alsook de ontwikkelingen rondom de betreffende exploitaties. Om ambities te kunnen realiseren én hierop als college te kunnen sturen, is het dan ook van belang dat de gemeente beschikt over een sterk een eenduidig gepositioneerd grondbedrijf. Wij zien dat uw college op dit moment bezig is met het onderzoeken op welke wijze het grondbedrijf het beste kan worden vormgegeven. Vooruitlopend op de uitkomsten is het grondbedrijf versterkt door het aantrekken van een ervaren planeconoom.

Jaarrekeningcontrole

Naar aanleiding van de evaluatie van de jaarrekeningcontrole hebben wij met de medewerkers betrokken bij het grondbedrijf besproken de controle naar voren te halen. Waar vorig jaar de controle van het grondbedrijf in april/mei plaatsvond, zal dat dit jaar in januari/februari zijn. Dit leidt ertoe dat bij het opstellen van de jaarrekening reeds gebruikgemaakt kan worden van gecontroleerde grondexploitaties.

Vooruitlopend op de controle vragen wij bijzondere aandacht voor de inschatting van de kosten- en opbrengstenstijging. Jaarlijks dient de gemeente deze parameters te bepalen. Wij zien ten tijde van de interim-controle een forse stijging van de bouwkosten alsook waardestijging van woningen. Doordat de werkelijke opbrengsten- en kostenstijgingen afwijken van hetgeen voorgaand jaar is ingeschat, zal dit effect hebben op de waardering. De impact hiervan is nog niet te bepalen, doordat een opbrengstenstijging een positief effect heeft en een kostenstijging resultaatverlagend werkt.

Ontwikkeling Brandevoort II

Het zuidelijke deel van Brandevoort II is reeds voor een groot deel gevorderd, waarbij de kaders helder zijn. Voor het noordelijke deel van Brandevoort II, ook wel Brainport Smart District genoemd (BSD), geldt dat in de waardering van Brandevoort II rekening is gehouden met de besluitvorming tot en met balansdatum. Tot op heden betekent dit dat de innovatieve wijk waartoe mogelijk besloten wordt, nog niet is ingerekend in de waardering per balansdatum. Ook wanneer besluitvorming plaatsvindt voor afgifte van de verklaring bij de jaarrekening, zal overeenkomstig de verslaggevingsregels de waardering plaatsvinden op basis van de besluitvorming per balansdatum. Wanneer tussen balansdatum en de datum van de verklaring besluitvorming plaatsvindt, zullen eventuele effecten wel toegelicht dienen te worden in de jaarrekening.

Ontwikkeling Automotive Campus

Door de gemeente Helmond is een intentieverklaring getekend ten behoeve van de verkoop van de Automotive Campus. Waar vorig jaar nog werd gedacht dat de Automotive Campus in 2021 verkocht zou zijn, lijkt dit niet het geval te zijn. Dit betekent dat de waardering in de jaarrekening zal plaatsvinden op basis van het uitgangspunt dat de gemeente de grondexploitatie zelf ontwikkelt. Een eventuele verkoop in de toekomst kan ertoe leiden dat de waarde afwijkt van de waardering in de jaarrekening. Een belangrijke reden om een aanvullende afboeking te accepteren kan liggen in de overdracht van risico's. Ten behoeve van de bepaling van de waarde van de Automotive Campus is een taxatie verricht ten tijde van de start van de coronapandemie. Op dat moment waren de economische verwachtingen significant slechter dan dat deze daadwerkelijk zijn uitgevallen. Wij adviseren uw college dan ook om nogmaals een taxatie uit te laten voeren op basis van de huidige marktomstandigheden. Zo'n taxatie is ook noodzakelijk om het risico op staatssteun te kunnen uitsluiten.

Project- beheersing

- 3.1 Projectbeheersing algemeen
- 3.2 Ontwikkeling 'Huis voor de Stad'
- 3.3 Ontwikkeling 'de Braak'
- 3.4 Ontwikkeling Zwembad
- 3.5 Grondbedrijf
- 3.6 Woningbouwimpuls**
- 3.7 Glasvezel Helmond**
- 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda**

+ 3.6 Woningbouwimpuls

De gemeente Helmond heeft succesvol aanspraak gemaakt op door het rijk beschikbaar gestelde middelen ten behoeve van het realiseren van de woningbouwimpuls in zowel BSD als het Centrumplan. Over de besteding van deze gelden dient de gemeente uiteindelijk verantwoording af te leggen aan het rijk. Op dit moment is de gemeente in gesprek met het rijk op welke wijze verantwoording over de gelden dient plaats te vinden. De uitkomst van deze gesprekken bepaalt ook wat tussentijds geadmistreerd dient te worden.

Voor BSD geldt tevens dat het van belang is bepalen in hoeverre de gelden ingezet kunnen worden ten behoeve van het realiseren van tijdelijke woningen. De bijdrage is om deze reden vooralsnog niet ingerekend in de grondexploitatie en zal bij de actualisatie van BSD in ogeschouw worden genomen.

↻ 3.7 Glasvezel Helmond

Op basis van gesprekken concluderen wij dat de ontwikkelingen van Glasvezel Helmond in lijn liggen met voorgaand jaar, wat betekent dat de dekkingsgraad van 25% tot nog toe steeds is gehaald voordat gestart is met de aanleg per wijk. Circa 70% van het glasvezelnetwerk is gerealiseerd en momenteel vindt de aanleg van het glasvezelnetwerk in de wijk Helmond-Oost plaats. In tegenstelling tot eerdere verwachting is de dekkingsgraad voor deze wijk eenvoudig behaald. Glasvezel Helmond is gestart met de vraagbundeling van glasvezel in de Binnenstad. Tevens lopen gesprekken met woningbouwcorporaties om ook hun woningvoorraad aan te sluiten op het glasvezelnetwerk, wat de dekkingsgraad nog verder zou verbeteren.

De einddatum voor de aanleg van het glasvezelnetwerk ligt in lijn met de bestaande businesscase en is gepland voor de zomer 2023. Ons is verteld dat ondanks de landelijke stijging van bouwkosten de geprognosticeerde kosten voldoende worden geacht, aangezien het overgrote deel van de wijken gerealiseerd of in aanleg is, waardoor materialen reeds zijn ingekocht.

+ 3.8 Regionale bereikbaarheidsagenda

In 2018 heeft de gemeente Helmond een subsidie bevoorschot gekregen van de provincie Noord-Brabant ter grootte van € 56 miljoen. Deze subsidie dient te worden ingezet ten behoeve van het realiseren van de regionale bereikbaarheidsagenda. Uitvoering van het project vindt plaats in en door de verschillende gemeenten in de regio, waaronder de gemeente Helmond.

Afgelopen jaar zijn de bestedingen voor de eerste keer gecontroleerd op basis van een 'SiSa-achtige' bijlage. Met de provincie is afgesproken dat de bijlage gecontroleerd mag worden met de materialiteit van de jaarrekening. In de uitwerking is echter gebleken dat de provincie de verplichting heeft opgelegd om per deelproject een deelwaarneming te verrichten. Dit leidt alsnog tot een forse controledruk voor zowel gemeente als accountant, mede gezien het grote aantal projecten. Om te kijken of de controledruk verlaagd kan worden, is de gemeente Helmond samen met de gemeente Eindhoven in gesprek met de provincie.

4. Interne beheersing

- 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 IT
- 4.3 Financial reporting
- 4.4 Inkopen en betalen
- 4.5 Belastingen

Interne beheersing

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 IT

4.3 Financial reporting

4.4 Inkopen en betalen

4.5 Belastingen

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Het college is verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. Met de aanstaande invoering van de rechtmatigheidsverantwoording neemt het college hiervoor expliciet verantwoordelijkheid, aangezien het college zich hierover via de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening moet gaan verantwoorden aan de gemeenteraad. Naar verwachting moeten gemeenten vanaf het boekjaar 2022 voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. De invoering vanaf het boekjaar 2022 is nog onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Naar aanleiding van de interim-controle 2021 merken wij het volgende op:

- Over de uitgangspunten van de rechtmatigheidsverantwoording en de voornaamste gevolgen ervan voor uw gemeente en onze accountantscontrole hebben wij gerapporteerd in de managementletter 2020. Korthedshalve verwijzen wij hiernaar.
- In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is de organisatie samen met ons aan het kijken naar wat benodigd is om verantwoording af te kunnen leggen. De huidige processen bieden voldoende basis als onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording door het college.
- Een belangrijke vervolgstap is het blijven informeren en aanhaken van het college en vervolgens de gemeenteraad bij het belang en de impact van de rechtmatigheidsverantwoording. Ook dienen het college en de gemeenteraad een aantal keuzes te maken, zoals de opzet en inhoud van de paragraaf Bedrijfsvoering en het vaststellen van een verantwoordingsgrens. Gezien de beoogde invoering van de rechtmatigheidsverantwoording ingaande het boekjaar 2022 is het belangrijk hieraan op korte termijn invulling te geven.
- De tekst van de rechtmatigheidsverantwoording die gemeenten in de jaarrekening moeten opnemen, is eerder al gepubliceerd door de commissie BBV. Daarnaast moeten gemeenten in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag een nadere toelichting opnemen inzake de rechtmatigheidsverantwoording. De commissie BBV heeft in de 'Kadernota rechtmatigheid 2022' van augustus 2021 het bestuurlijk belang van rechtmatigheid voor raadsleden toegelicht, en verder onder andere uitgewerkt wat gemeenten minimaal in deze toelichting in het jaarverslag moeten vermelden en wat zij hieraan facultatief kunnen toevoegen.
- Tot slot merken wij op dat - zoals hiervoor is vermeld - de landelijke wetgeving en kaders nog niet formeel zijn vastgesteld en daarmee niet definitief zijn. Het is uiteraard van belang dat de organisatie de ontwikkelingen ter zake blijft volgen en op basis van de definitieve landelijke regelgeving beziet in hoeverre aanpassingen nodig zijn in de huidige opzet van de interne controle en rechtmatigheidsverantwoording binnen uw gemeente.

Interne beheersing

[4.1 Rechtmatigheidsverantwoording](#)

4.2 IT

[4.3 Financial reporting](#)

[4.4 Inkopen en betalen](#)

[4.5 Belastingen](#)

4.2 IT (1 van 2)

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2021 onderzoeken wij de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In dit kader hebben wij de algemene IT-beheersmaatregelen ('General IT Controls' of GITC's) onderzocht voor Decade (financiële administratie inclusief betalingen), Suites (uitkeringen, Wmo en jeugd) waarbij wij specifiek aandacht hebben besteed aan de opzet van de toegangsbeveiliging (User Access Controls) en het Proces van wijzigingenbeheer (Change management). Onze werkzaamheden zijn voor Decade en Suites beperkt gebleven tot het vaststellen van de opvolging van de bevindingen vanuit de IT-audit 2020. Hierbij merken wij op dat rapportering over de bevindingen is gedaan bij afronding van de jaarrekeningcontrole in het voorjaar van 2021 waardoor de tijd tussen het delen van de bevindingen en uitgevoerde interim-controle beperkt is.

Daarbij is de gemeente op dit moment bezig met het implementeren van een nieuw financieel pakket dat naar verwachting vanaf 1 januari 2022 in gebruik genomen wordt. Middels onder anderen de implementatie van het nieuwe financiële pakket beoogt de gemeente het volwassenheidsniveau van de IT-omgeving te verhogen. Op basis van de gesprekken die wij gevoerd hebben constateren wij wel dat ten tijde van de interim-controle nog verschillende testen uitgevoerd moeten worden om vast te stellen dat het financieel pakket werkt zoals beoogd. Wij benadrukken het belang van het doorlopen van het nauwkeurig doorlopen van deze testfase.

De belangrijkste observaties uit het accountantsverslag en ook van toepassing voor 2021 betreffen.

Toegangsbeveiliging

Een goede toegangsbeveiliging is essentieel om cyberrisico's tot een aanvaardbaar risico te brengen. Toegangsbeveiliging is er namelijk op gericht om enkel mensen toegang te geven tot systemen en bestanden die daartoe bevoegd zijn. Dit vraagt om een sterk wachtwoordbeleid. De gemeente beschikt over een wachtwoordbeleid echter is dit niet altijd geïmplementeerd in de applicatie en databases daar dit niet altijd technisch mogelijk is door de beperkingen vanuit de applicatie zelf. Hiervoor heeft de gemeente afgelopen jaar Multi-Factor Authenticatie (MFA) geïmplementeerd voor toegang tot het gemeentelijk netwerk en bijbehorende applicaties. Ook het periodiek beoordelen van de rechten die medewerkers in verschillende applicaties hebben behoeft verbetering. Op dit moment vindt deze controle niet periodiek plaats. Wij adviseren om een formele procedure op te stellen voor de inrichting en uitvoering van deze interne-beheersmaatregel.

Daarnaast zien wij dat het proces rondom het verlenen van toegang tot belangrijke financiële applicaties en de benodigde rechten niet (altijd) wordt geautoriseerd door de verantwoordelijke afdelingshoofden. Rechten worden hierbij toegekend op basis van reeds bestaande rechtenprofielen en niet per individuele gebruiker afgestemd en gecontroleerd.

Interne beheersing

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 IT

4.3 Financial reporting

4.4 Inkopen en betalen

4.5 Belastingen

4.2 IT (2 van 2)

Change management

Zoals reeds aangegeven is de gemeente bezig met de implementatie van een nieuw financieel pakket waardoor 'change management' van groot belang is. Zoals eerder beschreven in het accountantsverslag zijn procedures van het proces beschreven en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn bekend. Het is van belang dat het beleid ook wordt nageleefd en dat betrokken medewerkers de uitgevoerde werkzaamheden documenteren zodat dit later reproduceerbaar is. Wij zullen met het accountantsverslag 2021 u aan de hand van onze werkzaamheden nader over informeren.

Application controls

Naast de algehele computer beheersingsmaatregelen (general controls) bevatten systemen zoals het financiële pakket belangrijke application controls. Dit betreffen beheersmaatregelen die afdwingen dat iets gebeurt zoals beoogt. Hierbij valt te denken aan het autoriseren van facturen door twee personen of het enkel doorvoeren van geautoriseerde correctieboekingen (memoriaal). Om hierop als organisatie te kunnen steunen en ook in te ontwikkelen adviseren wij een IT-audit uit te voeren op de het nieuwe financiële pakket en de software die gebruikt wordt binnen het sociaal domein (Suites) en de belastingopbrengsten (VRIS).

Interne beheersing

- 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 IT
- 4.3 Financial reporting**
- 4.4 Inkopen en betalen**
- 4.5 Belastingen

4.3 Financial reporting

Memoriaalboekingen

Evenals voorgaand jaar merken wij op dat memoriaalboekingen in onze controle bijzondere aandacht krijgen, omdat met memoriaalboekingen alle mogelijke mutaties in de financiële administratie kunnen worden doorgevoerd. Hierdoor kunnen interne-beheersingsmaatregelen die erop gericht zijn de juiste en volledige verantwoording van de cijfers in de jaarrekening te waarborgen met een memoriaalboeking worden omzeild. Het is daarom van belang voldoende interne-beheersingsmaatregelen te implementeren, om te waarborgen dat memoriaalboekingen terecht gemaakt worden en er niet op gericht zijn de cijfers en de verslaggeving in de jaarrekening te sturen.

Met ingang van 2019 controleert het afdelingshoofd financiën de memoriaalboekingen die hem worden aangeleverd. Echter, wij merken op dat de huidige interne beheersing niet afdwingt dat iedere memoriaalboeking wordt gecontroleerd. Indien een boeking niet wordt aangeboden, zal deze niet worden gecontroleerd. Wij hebben vernomen dat er geen wijziging in dit proces heeft plaatsgevonden in 2021. Wij hebben met het ambtelijk management besproken dat bij de inrichting van het nieuwe financiële pakket aandacht is voor de inrichting van dit proces en dat met de invoering van dit nieuwe pakket sprake zal zijn van functiescheiding bij het verwerken van memoriaalboekingen.

Proces jaarrekeningcontrole

Naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2020 hebben wij met de organisatie geëvalueerd wat mogelijk is om het proces van de controle soepeler te laten verlopen. Wij hebben hierbij enkele werkafspraken gemaakt waarbij het grootste verschil betreft het naar voren halen van de meest complexe post in uw jaarrekening; de (waardering van de) grondexploitatie.

Daarnaast heeft de gemeente een nieuwe ervaren (interim-) coördinator jaarrekening aangetrokken die het jaarrekeningtraject zal coördineren. Daarnaast zal de gemeente gaan werken met vooraf aangewezen personen die de volledige verantwoordelijkheid dragen voor een bepaald onderdeel in de jaarrekening. Dit zorgt ervoor dat verantwoordelijkheden helder zijn belegd en de werkdruk is verdeeld. Wij spreken ons vertrouwen uit ten aanzien van de ingezette verbeteringen.

4.4 Inkopen en betalen

Zoals bekend, is in 2018 een inkoopproces vormgegeven waarbij de gemeente Helmond in hoge mate steunt op een geautomatiseerd systeem. Eerder adviseerden wij u de werking van dit systeem te laten toetsen middels het uitvoeren van een 'IT-audit'. U heeft ons laten weten dit niet te doen, omdat het huidige systeem in 2021 vervangen zal worden. Hoewel wij deze overweging kunnen volgen, worden ook in het huidige jaar facturen verwerkt en is het naar onze mening dan ook van belang om ook bij een systeem dat in de toekomst zal worden vervangen aandacht te hebben voor de werking van de general en application controls. Als onderdeel van de door ons uit te voeren controle zullen wij mensen vragen te bevestigen dat zij daadwerkelijk inkoopfacturen hebben geaccordeerd in het systeem.

Interne beheersing

- 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 IT
- 4.3 Financial reporting
- 4.4 Inkopen en betalen
- 4.5 Belastingen**

4.5 Belastingen

De gemeente Helmond is per 1 januari 2021 volledig overgestapt naar een nieuwe belastingapplicatie, VRiS. De overgang naar VRiS is niet feilloos verlopen. Wij hebben vernomen dat u reeds meerdere issues heeft gerapporteerd richting de leverancier van de applicatie, die tot op heden niet (geheel) zijn opgelost. Naar aanleiding van onze werkzaamheden bij de interim-controle 2021 merken wij het volgende op over de conversie van GOUW naar VRiS:

- De gewenste controletechnische functiescheiding, zoals functiescheiding tussen goedkeuren en verwerken van kwijtscheldingen, wordt niet technisch afgedwongen in de nieuwe belastingapplicatie. Autorisaties zijn ingericht op tegelniveau (bijvoorbeeld de tegel kwijtscheldingen), maar binnen de betreffende tegel is het niet mogelijk om verdere functiescheiding in te regelen. Als gevolg hiervan kan één individuele medewerker het gehele proces afhandelen. Als tijdelijke oplossing zijn binnen de organisatie werkafspraken gemaakt. Wij adviseren een analyse te verrichten om vast te stellen dat de gewenste functiescheiding gedurende 2021 is gewaarborgd.
- Als gevolg van de implementatie zijn tot op heden geen interne controles verricht, zoals de controle op uitvallijsten ten behoeve van de volledigheid van het aantal objecten (Q-component). Ons is verteld dat deze controles eind 2021 alsnog uitgevoerd worden. Wij adviseren u deze controles zichtbaar vast te leggen.

Als logische vervolgstap op de implementatie van VRiS en de hierin verankerde beheersingsmaatregelen adviseren wij de gemeente een IT-audit uit te (laten) voeren. Hierbij is het van belang dat de beschreven functiescheiding in de rechtenstructuur is geborgd. Het implementeren van adequate en correct ingerichte preventieve beheersingsmaatregelen past bij een vergaand gedigitaliseerd proces en beperkt de noodzaak voor repressieve interne-beheersingsmaatregelen.

Wij adviseren u te onderzoeken waardoor de bovenstaande tekortkomingen bij de implementatie zijn ontstaan, om hiervan te leren bij de implementatie van toekomstige nieuwe applicaties.

5. Bijlage

Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2021, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente Helmond, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en voor zover mogelijk en efficiënt het testen van de interne-beheersingsmaatregelen die zijn gerelateerd aan en relevant zijn voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne-controleomgeving die relevant is voor onze oordeelsvorming over de jaarrekening.

De managementletter is gebaseerd op onze interim-controle als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2021. Volledigheidshalve merken wij op dat onze controlewerkzaamheden, analyse en evaluatie zijn uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2021.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door ons als accountant van de gemeente Helmond toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

De risico-inschattingen hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en deze bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijs alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om een fraudeonderzoek bij de gemeente Helmond uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen hebben geconstateerd en observaties hebben gerapporteerd, anders dan die welke nu zijn opgenomen in de managementletter.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de "Deloitte organisatie"). DTTL (hierna ook te noemen "Deloitte Global") haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.